

МУЗИЧНЕ МИСТЕЦТВО

УДК 37.091.33:78.01:781.1

DOI <https://doi.org/10.32782/facs-2026-2-1>

Наталія БОРИСЕНКО

викладач кафедри мистецької освіти, Житомирський державний університет ім. Івана Франка, вул. Велика Бердичівська, 40, м. Житомир, Житомирська обл., Україна, 10008

ORCID: 0000-0001-9358-1243

Бібліографічний опис статті: Борисенко, Н. (2026). Розвиток вокально-виконавської культури здобувачів музичного мистецтва: інноваційні підходи. *Fine Art and Culture Studies*, 2, 3–9, doi: <https://doi.org/10.32782/facs-2026-2-1>

РОЗВИТОК ВОКАЛЬНО-ВИКОНАВСЬКОЇ КУЛЬТУРИ ЗДОБУВАЧІВ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА: ІННОВАЦІЙНІ ПІДХОДИ

У статті розглядаються виклики мистецької освіти, які вимагають підвищення професійної підготовки здобувачів музичного мистецтва та формування високого рівня вокально-виконавської культури. **Метою** дослідження є аналіз інноваційних підходів до розвитку вокально-виконавської культури та визначення їх педагогічного потенціалу у професійній підготовці майбутніх виконавців.

Методологія дослідження передбачає комплексний аналіз наукових публікацій, порівняльне вивчення традиційних та інноваційних методик викладання вокалу, а також системний підхід до опису компетентнісної, особистісно орієнтованої, міждисциплінарної, цифрової та рефлексивної складових процесу формування вокально-виконавської культури. Особлива увага приділялась інтеграції практичної діяльності здобувачів із теоретичними знаннями та розвитком художньо-естетичних і сценічних компетентностей.

Наукова новизна роботи полягає у комплексному обґрунтуванні педагогічного потенціалу інноваційних підходів, які забезпечують гармонійне поєднання технічної досконалості, інтерпретаційної майстерності, сценічної культури та особистісного розвитку майбутніх музикантів. Досліджено можливості цифрових технологій, міждисциплінарних інтеграцій, рефлексивних та компетентнісних стратегій у формуванні цілісної вокально-виконавської культури.

Висновки свідчать, що поєднання традиційних методик з інноваційними підходами сприяє розвитку творчої самостійності студентів, підвищенню рівня професійної майстерності та здатності до саморегуляції та критичної оцінки власного виконання. Подальші дослідження доцільно спрямувати на оцінку впливу конкретних інноваційних методик на формування комплексної вокально-виконавської культури у студентів музичних закладів.

Ключові слова: вокально-виконавська культура, інноваційні підходи, здобувачі музичної освіти, професійна підготовка, музичне мистецтво, компетентності.

Nataliia BORYSENKO

Lecturer at the Department of Art Education, Ivan Franko Zhytomyr State University, Velyka Berdychivska street, 40, Zhytomyr, Ukraine, 10008

ORCID: 0000-0001-9358-1243

To cite this article: Borysenko, N. (2026). Rozvytok vokalno-vykonavskoi kultury zdobuvachiv muzychnoho mystetstva: innovatsiini pidkhody [Development of vocal and performing culture of music students: innovative approaches]. *Fine Art and Culture Studies*, 2, 3–9, doi: <https://doi.org/10.32782/facs-2026-2-1>

DEVELOPMENT OF VOCAL AND PERFORMANCE CULTURE OF MUSIC ART STUDENTS: INNOVATIVE APPROACHES

The article examines the challenges of arts education, which require enhancing the professional training of music students and developing a high level of vocal-performance culture. **The purpose** of the study is to analyze innovative approaches to the development of vocal-performance culture and to determine their pedagogical potential in the professional preparation of future performers.

The research methodology involves a comprehensive analysis of scientific publications, a comparative study of traditional and innovative methods of vocal instruction, as well as a systematic approach to describing the competency-based, personality-oriented, interdisciplinary, digital, and reflexive components of the process of forming vocal-performance culture. Particular attention was paid to the integration of students' practical activities with theoretical knowledge and the development of artistic-aesthetic and stage competencies.

The scientific novelty of the work lies in the comprehensive substantiation of the pedagogical potential of innovative approaches that ensure a harmonious combination of technical excellence, interpretative mastery, stage culture, and personal development of future musicians. The study explores the possibilities of digital technologies, interdisciplinary integrations, reflexive strategies, and competency-based strategies in shaping a holistic vocal-performance culture.

The conclusions indicate that the combination of traditional methods with innovative approaches promotes the development of students' creative independence, increases the level of professional mastery, and enhances their ability for self-regulation and critical assessment of their own performance. Further research should be directed at evaluating the impact of specific innovative methods on the formation of a comprehensive vocal-performance culture in students of music institutions.

Key words: vocal-performance culture, innovative approaches, music students, professional training, musical art, competencies.

Актуальність проблеми. Сучасний етап розвитку мистецької освіти характеризується значним зростанням вимог до професійної підготовки майбутніх фахівців у галузі музичного мистецтва, що пов'язано як із глобалізацією культурного простору, так і з високими стандартами професійної діяльності сучасного виконавця. В умовах динамічного розвитку музичного ринку та культурних інновацій, здобувачі освіти мають опанувати не лише технічні аспекти виконавської майстерності, а й володіти художньо-естетичним мисленням, сценічною культурою, інтерпретаційними навичками та здатністю до творчої самостійності. Саме тому формування вокально-виконавської культури стає одним із ключових показників професійної зрілості та конкурентоспроможності майбутніх музикантів, що визначає їхню готовність до активної участі в концертному, освітньому та культурному середовищі.

Традиційна система вокального навчання, яка переважно орієнтувалася на розвиток технічної майстерності та відтворення музичного матеріалу, дедалі більше потребує доповнення сучасними педагогічними стратегіями та інноваційними підходами. Їх інтеграція у навчальний процес дозволяє не лише підвищити рівень професійної підготовки, а й сформувати висококваліфікованого, творчо самостійного музиканта, здатного адекватно реагувати на виклики сучасного мистецького середовища та реалізовувати себе в різноманітних професійних ситуаціях.

Аналіз останніх досліджень і публікацій свідчить про активне розгортання дослідницької уваги до проблеми розвитку вокально-виконавської культури в контексті професійної музичної освіти. Так, О. Сбітнева у своїх

роботах підкреслює пріоритетність удосконалення вокальної культури через системний розвиток технічних навичок, музичного слуху, вокально-естетичного сприйняття та індивідуалізації навчального процесу студентів у закладах вищої освіти. Праці І. Швець і Н. Кравцової відкрили педагогічний дискурс щодо такої моделі професійної підготовки, де вокально-виконавська культура розглядається як інтегративна якість особистості, яка об'єднує загальнокультурні і фахові знання, практичні вміння й творчі компетентності майбутніх музикантів і педагогів. Н. Гребенюк підкреслює, що сьогодні розвиток вокально-виконавської культури виходить за межі класичних вокальних занять і включає формування міждисциплінарних, критично-рефлексивних і творчих навичок, які відповідають вимогам професійної діяльності в культурно-освітньому середовищі XXI століття.

В той же час К. Марченко звертає увагу на інноваційні технологічні та культурно-педагогічні аспекти формування вокально-виконавської культури. М. Науменко підкреслює роль інноваційних освітніх технологій у розвитку вокальної культури студентів через впровадження сучасних педагогічних технологій і цифрових засобів. Ю. Мережко розглядає вокальну культуру як феномен, що вимагає інтеграції традиційних вокальних традицій і світових методичних тенденцій, особливо в контексті опанування різноманітних історико-стильових практик та репертуару. Усе це свідчить про розширення наукового дискурсу: від класичного фокусування на вокально-технічному тренуванні до комплексного осмислення процесу розвитку вокально-виконавської культури як динамічної, багатовимірної системи,

що включає інноваційні освітні підходи, педагогічну компетентність і культурно-історичну обізнаність здобувачів мистецтва.

Метою дослідження є огляд інноваційних підходів до розвитку вокально-виконавської культури здобувачів музичного мистецтва та визначення їх педагогічного потенціалу.

Виклад основного матеріалу дослідження. Вокально-виконавська культура є складним багатокомпонентним феноменом, що формується в процесі професійної підготовки майбутніх фахівців музичного мистецтва та відображає рівень їхньої художньо-виконавської зрілості. У сучасному науково-педагогічному дискурсі це поняття трактується як інтегративна якість особистості вокаліста, що поєднує технічну досконалість вокального апарату, художньо-образне мислення, естетичний смак, сценічну культуру та здатність до творчої інтерпретації музичного твору (Єфременко, 2020).

Вокально-виконавська культура охоплює не лише володіння вокально-технічними навичками (дихання, звукоутворення, інтонаційна точність, дикція, артикуляція), але й глибоке усвідомлення стилістичних особливостей вокального репертуару різних епох і напрямів. Вона передбачає здатність виконавця адекватно відтворювати художній зміст музичного твору, передаючи його емоційно-образну сутність відповідно до авторського задуму.

Важливим компонентом вокально-виконавської культури є особистісно-ціннісний аспект, що відображає ставлення здобувача освіти до музичного мистецтва як до духовної цінності. Він виявляється у мотивації до професійного самовдосконалення, відповідальності за якість виконавської діяльності, сформованості художнього смаку та естетичних ідеалів (Єфременко, 2020).

Вагоме місце в структурі вокально-виконавської культури посідає і сценічна культура, яка охоплює сценічну поведінку, артистизм, комунікативність і здатність до емоційної взаємодії з аудиторією. Сценічна культура визначає рівень впливу вокального виконання на слухача та є важливим чинником успішної професійної реалізації майбутнього вокаліста (Григіна, 2021).

Таким чином, вокально-виконавська культура постає як цілісне утворення, у якому органічно поєднуються технічні, художні, інтелектуальні та особистісні компоненти. Її розвиток

є визначальним чинником професійної підготовки здобувачів музичного мистецтва та основою формування конкурентоспроможного, творчо зрілого виконавця.

У сучасних умовах формування вокально-виконавської культури дедалі більше уваги приділяється інноваційним підходам, які поєднують традиційні методи навчання з новітніми педагогічними, цифровими та міждисциплінарними стратегіями. Саме вони забезпечують більш гармонійний розвиток професійних, творчих і особистісних компетентностей майбутніх виконавців.

Компетентнісний підхід у сучасній мистецькій освіті розглядається як одна з провідних методологічних засад професійної підготовки здобувачів музичного мистецтва. Його сутність полягає в орієнтації освітнього процесу не лише на засвоєння суми знань, умінь і навичок, а передусім на формування здатності майбутнього фахівця ефективно застосовувати набуті компетентності у реальній виконавській практиці (Горбенко, 2015).

У контексті вокальної підготовки компетентнісний підхід спрямований на формування вокально-виконавської культури як цілісного професійного утворення, що забезпечує готовність студента до самостійної творчої діяльності, сценічної реалізації та художньої комунікації з аудиторією.

Застосування компетентнісного підходу передбачає переорієнтацію навчального процесу з репродуктивного засвоєння вокально-технічних прийомів на інтеграцію знань, практичних умінь і особистісного досвіду. У результаті цього формується комплекс ключових і фахових компетентностей, які є основою вокально-виконавської культури (Горбенко, 2015).

До основних компетентностей, що формуються в процесі вокальної підготовки, належать:

- вокально-технічна компетентність, яка включає володіння дихальною технікою, навичками звукоутворення, інтонаційною точністю, артикуляцією та дикцією;

- інтерпретаційна компетентність, що виявляється у здатності аналізувати музичний текст, усвідомлювати стильові особливості твору, формувати власну художню концепцію виконання;

- музично-теоретична компетентність, яка забезпечує розуміння ладо-гармонічної, ритмічної та формоутворювальної структури вокального твору;

– сценічно-комунікативна компетентність, пов'язана з умінням передавати художній образ через вокально-сценічні засоби та встановлювати емоційний контакт зі слухачами;

– рефлексивна компетентність, що передбачає здатність до самоаналізу, самокорекції та усвідомленого професійного самовдосконалення (Кузьмічова, 2021).

Важливою особливістю компетентнісного підходу є практична спрямованість навчання. У процесі формування вокально-виконавської культури це реалізується через активне залучення студентів до концертної діяльності, участі в конкурсах, творчих проєктах, майстер-класах, що сприяє закріпленню набутих компетентностей у реальних умовах виконавської практики.

Компетентнісний підхід також передбачає зміну ролі викладача, який виступає не лише як транслятор знань, а як модератор і наставник, що спрямовує студента на самостійний пошук художніх рішень, розвиток індивідуального виконавського стилю та формування відповідального ставлення до результатів власної діяльності (Кузьмічова, 2021).

Таким чином, компетентнісний підхід забезпечує системний розвиток вокально-виконавської культури здобувачів музичного мистецтва, сприяє підвищенню рівня їхньої професійної готовності та відповідає сучасним вимогам мистецької освіти, орієнтованої на підготовку творчо самостійного, конкурентоспроможного виконавця.

Особистісно орієнтований підхід є однією з провідних педагогічних стратегій сучасної мистецької освіти, спрямованою на розкриття індивідуального творчого потенціалу здобувачів музичного мистецтва. Його концептуальною основою є визнання унікальності кожної особистості, її вокально-фізіологічних, психологічних, емоційних і художніх особливостей, що зумовлюють індивідуальну траєкторію професійного становлення майбутнього вокаліста (Завалко, 2013).

У контексті розвитку вокально-виконавської культури особистісно орієнтований підхід передбачає переорієнтацію освітнього процесу з уніфікованих методик навчання на індивідуалізовану модель вокальної підготовки, яка враховує природні можливості голосу, тип темпераменту, рівень художньо-естетичного розвитку та мотиваційні установки кожного студента.

Важливою складовою особистісно орієнтованого підходу є створення психологічно комфортного освітнього середовища, у якому здобувач освіти відчуває підтримку, безпеку та довіру. Така атмосфера сприяє подоланню вокально-психологічних бар'єрів, зокрема страху сцени, внутрішнього напруження, невпевненості у власних виконавських можливостях, що є важливою умовою формування повноцінної вокально-виконавської культури (Завалко, 2013).

З позиції цього підходу процес вокального навчання розглядається як діалогічна взаємодія викладача і студента, у якій педагог виконує роль наставника, консультанта й партнера у творчому пошуку. Викладач сприяє розвитку самостійності студента у виборі інтерпретаційних рішень, формуванню індивідуального виконавського стилю та здатності до художнього самовираження.

Особистісно орієнтований підхід також передбачає індивідуальний добір вокального репертуару, який відповідає не лише рівню технічної підготовки, а й емоційно-психологічним та художнім можливостям здобувача освіти. Такий добір сприяє більш глибокому емоційному переживанню музичного матеріалу та автентичному втіленню художнього образу (Завалко, 2013).

Отже, особистісно орієнтований підхід забезпечує умови для гармонійного розвитку вокально-виконавської культури здобувачів музичного мистецтва, сприяє розкриттю їхнього творчого потенціалу та формуванню самобутньої виконавської індивідуальності. Його реалізація в системі професійної вокальної підготовки відповідає сучасним гуманістичним тенденціям освіти та потребам мистецької практики.

Міждисциплінарний підхід у системі професійної підготовки здобувачів музичного мистецтва є важливим методологічним принципом, спрямованим на інтеграцію знань, умінь і навичок з різних галузей мистецької та гуманітарної освіти. Його реалізація зумовлена потребою формування цілісної вокально-виконавської культури, що не може бути обмежена лише межами спеціальної вокальної підготовки, а вимагає глибокого осмислення музичного мистецтва в широкому культурному, історичному та психологічному контекстах (Згурська, 2001).

У межах міждисциплінарного підходу вокально-виконавська культура розглядається

як результат синтезу музично-теоретичних, історико-культурних, філософських, психологічних та сценічно-акторських знань, які взаємодіють у процесі художньої інтерпретації вокального твору. Такий синтез сприяє поглибленню художнього мислення здобувачів освіти та формуванню здатності створювати переконливий сценічний образ.

Важливе місце в реалізації міждисциплінарного підходу посідає інтеграція вокальної підготовки з дисциплінами музично-теоретичного циклу (теорія музики, гармонія, аналіз музичних форм), що забезпечує усвідомлене ставлення до музичного тексту. Розуміння ладо-гармонічної структури, формоутворення та стилістичних закономірностей вокального твору дозволяє студенту здійснювати більш аргументований інтерпретаційний вибір і підвищує рівень виконавської культури (Згурська, 2001).

Не менш значущою є взаємодія вокального навчання з історико-музичними дисциплінами, зокрема історією музики та історією вокального мистецтва. Знання епохи створення твору, особливостей національних вокальних шкіл, естетичних і художніх ідеалів композитора сприяють автентичному відтворенню стилю та глибшому розкриттю художнього змісту вокального репертуару.

Міждисциплінарний підхід також передбачає активне залучення елементів акторської майстерності, сценічної мови та сценічного руху, що розширює виразні можливості вокаліста. Поєднання вокальної техніки з акторськими прийомами дозволяє досягти органічної єдності музичного і сценічного образу, підвищує емоційний вплив виконання та рівень сценічної культури (Згурська, 2001).

Таким чином, міждисциплінарний підхід забезпечує цілісність професійної підготовки здобувачів музичного мистецтва, сприяє формуванню глибокої вокально-виконавської культури та розвитку художнього мислення. Його застосування дозволяє подолати фрагментарність знань, інтегрувати різні аспекти мистецької освіти та підготувати виконавця, здатного до свідомої, стилістично виваженої та емоційно насиченої вокальної інтерпретації.

Цифровий підхід у сучасній системі мистецької освіти розглядається як інноваційний напрям модернізації професійної підготовки здобувачів

музичного мистецтва, що ґрунтується на інтеграції цифрових технологій у процес формування вокально-виконавської культури. Цей підхід спрямований на розширення педагогічних можливостей традиційного навчання, підвищення ефективності формування виконавських компетентностей і розвиток здатності студентів до самостійного професійного вдосконалення. Використання цифрових інструментів дозволяє поєднувати аудиторну та позааудиторну роботу, забезпечуючи безперервність освітнього процесу (Кулага, 2020).

Однією з ключових переваг цифрового підходу є можливість аудіо- та відеофіксації вокального виконання, що створює умови для глибокого самоаналізу та рефлексії. Запис власного співу дозволяє здобувачам освіти об'єктивно оцінювати якість звукоутворення, інтонаційну точність, дикцію, динаміку та сценічну поведінку, а також відстежувати динаміку особистого професійного зростання.

Важливим аспектом цифрового підходу є використання онлайн-платформ і дистанційних форм навчання, які розширюють доступ до освітніх ресурсів і міжнародного професійного досвіду. Віртуальні майстер-класи, онлайн-курси, вебінари та відкриті освітні платформи сприяють ознайомленню студентів із різними вокальними школами, виконавськими традиціями та сучасними інтерпретаційними тенденціями (Кулага, 2020).

Цифрові технології також створюють умови для індивідуалізації навчального процесу, що є важливим чинником розвитку вокально-виконавської культури. Завдяки використанню спеціалізованих програм і мобільних застосунків студенти мають змогу самостійно працювати над розвитком вокальної техніки, контролювати темп навчання, обирати зручний формат опрацювання навчального матеріалу та здійснювати самокорекцію.

Таким чином, цифровий підхід є важливим чинником розвитку вокально-виконавської культури здобувачів музичного мистецтва, оскільки забезпечує інтеграцію традиційних педагогічних методів з інноваційними цифровими технологіями. Його застосування сприяє підвищенню якості вокальної підготовки, розвитку рефлексивного мислення, творчої самостійності та адаптації майбутніх виконавців до умов сучасного культурного простору.

Рефлексивний підхід у системі професійної підготовки здобувачів музичного мистецтва є важливим методологічним принципом, спрямованим на формування здатності майбутнього вокаліста до усвідомлення, аналізу та оцінювання власної виконавської діяльності. Його сутність полягає у розвитку рефлексії як механізму професійного самопізнання, самокорекції та безперервного творчого самовдосконалення, що є необхідною умовою формування високого рівня вокально-виконавської культури (Ткаченко, 2016).

У контексті вокальної підготовки рефлексивний підхід передбачає усвідомлене ставлення студента до процесу та результатів власного виконання, аналіз технічних, художніх і сценічних аспектів вокальної діяльності. Рефлексія дозволяє здобувачам освіти не лише фіксувати досягнення й труднощі, а й виявляти причинно-наслідкові зв'язки між застосованими вокально-технічними прийомами та якістю художнього результату.

Важливим компонентом рефлексивного підходу є розвиток аналітичного мислення, що виявляється у здатності студента критично оцінювати власне виконання з позицій інтонаційної точності, тембрової якості, дикції, динаміки та стилістичної відповідності. Такий аналіз сприяє формуванню внутрішніх критеріїв якості вокального виконання та підвищує рівень професійної відповідальності майбутнього вокаліста (Яранцева, 2006).

Рефлексивний підхід також передбачає активне використання засобів самооцінки та самоспостереження, зокрема ведення виконавських щоденників, аналіз аудіо- й відеозаписів власного співу, участь у колективних обговореннях і рефлексивних діалогах з викладачем та однокурсниками. Такі форми роботи

сприяють усвідомленню індивідуальної динаміки професійного зростання та формуванню здатності до об'єктивної самооцінки.

Особливу роль у реалізації рефлексивного підходу відіграє педагогічна підтримка, спрямована на формування конструктивної рефлексії. Викладач допомагає студенту трансформувати критичний аналіз власних помилок у ресурс професійного розвитку, уникаючи формування заниженої самооцінки або страху перед публічним виконанням (Овчаренко, 2006).

Таким чином, рефлексивний підхід забезпечує формування у здобувачів музичного мистецтва здатності до свідомого управління процесом власного професійного становлення. Його реалізація сприяє розвитку вокально-виконавської культури як динамічного, саморегульованого утворення та підготовці творчо зрілого виконавця, здатного до постійного самовдосконалення в умовах сучасного мистецького середовища.

Висновки та перспективи подальших досліджень. У підсумку відзначимо, що розвиток вокально-виконавської культури здобувачів музичного мистецтва є багатовимірним процесом, який потребує системного та інноваційного підходу. Поєднання традиційних методів вокального навчання з сучасними педагогічними технологіями сприяє формуванню високого рівня професійної майстерності майбутніх вокалістів. Інноваційні підходи забезпечують цілісний розвиток виконавської особистості, підвищують якість мистецької освіти та відповідають сучасним викликам культурного простору.

Подальші наукові дослідження доцільно спрямувати на оцінку впливу інноваційних методик на розвиток вокально-виконавської культури студентів музичних закладів.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Горбенко О. Б. Формування виконавської компетентності майбутнього вчителя музичного мистецтва. *ScienceRise*. 2015. № 10 (15). С. 40–43.
2. Єфременко М. Вокально-виконавська культура сучасного фахівця музичного мистецтва. *Студентський науковий вісник*. 2020. Вип. 22. С. 13–16.
3. Згурська Н. М. Формування музично-виконавської культури майбутнього вчителя : дис.... канд. пед. наук : 13.00.02. Київ, 2001. 206 с.
4. Іригіна С. О. Сценічна культура студента-вокаліста як феномен фахової компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва. *Наукові записки: зб. наук. статей*. 2021. № 197. С. 91–96.
5. Завалко К. Педагогічна інноватика в теорії та практиці музичної освіти: монографія. Черкаси : Черкаський ЦНП, 2013. 520 с.
6. Кузьмічова В. Формування вокальної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва в класі «постановка голосу». *Professional Art Education*. 2021. № 2. С. 28–34.

7. Кулага Т. Інноваційні ідеї викладання естрадного вокалу в контексті вирішення проблем вітчизняної вокальної педагогіки. *Гірська школа українських Карпат*. 2022. № 22. С. 121–125.
8. Овчаренко Н. А. Основи вокальної методики : навчальний посібник. Кривий Ріг : Видавничий дім, 2006. 116 с.
9. Ткаченко Т. В. Формування вокально-сценічної культури студентів мистецьких факультетів педагогічних вузів : монографія. Харків : ХНПУ ім. Г. С. Сковороди, 2016. 307 с.
10. Яранцева Я. Г. Виховання вокаліста: навчальний посібник. Київ : Академвидав, 2006. 286 с.

REFERENCES:

1. Horbenko, O. B. (2015). Formuvannya vykonavskoi kompetentnosti maibutnoho vchytelia muzychnoho mystetstva. [Formation of performing competence of a future music teacher]. *ScienceRise*. 10. 40–43 [in Ukrainian].
2. Yefremenko, M. (2020). Vokalno-vykonavska kultura suchasnoho fakhivtsia muzychnoho mystetstva. [Vocal and performing culture of a modern specialist in musical art]. *Studentskyi naukovyi visnyk*. 22. 13–16 [in Ukrainian].
3. Zghurska, N. M. (2001). Formuvannya muzychno-vykonavskoi kultury maibutnoho vchytelia [Formation of musical and performing culture of a future teacher]: dys.... kand. ped. nauk : 13.00.02. Kyiv. 206 s [in Ukrainian].
4. Iryhina, S. O. (2021). Stsenichna kultura studenta-vokalista yak fenomen fakhovoi kompetentnosti maibutnikh uchyteliv muzychnoho mystetstva. [The stage culture of a student vocalist as a phenomenon of professional competence of future teachers of musical art]. *Naukovi zapysky: zb. nauk. statei*. 197. 91–96 [in Ukrainian].
5. Zavalko, K. (2013). Pedagogichna innovatyka v teorii ta praktytsi muzychnoi osvity: monohrafiia. [Pedagogical Innovations in the Theory and Practice of Music Education: Monograph]. Cherkasy : Cherkaskyi TsNP. 520 s [in Ukrainian].
6. Kuzmichova, V. (2021). Formuvannya vokalnoi kompetentnosti maibutnikh uchyteliv muzychnoho mystetstva v klasi “postanovka holosu”. [Formation of vocal competence of future teachers of music in the class “voice production”]. *Professional Art Education*. 2. 28–34 [in Ukrainian].
7. Kulaha, T. (2022). Innovatsiini ideyi vykladannia estradnoho vokalu v konteksti vyrishennia problem vitchyznianoї vokalnoi pedahohiky. [Innovative ideas for teaching pop vocals in the context of solving the problems of domestic vocal pedagogy]. *Hirska shkola ukrainiyskykh Karpat*. 22. 121–125. [in Ukrainian].
8. Ovcharenko, N. A. (2006). Osnovy vokalnoi metodyky: navchalnyi posibnyk. [Fundamentals of vocal techniques: a textbook]. Kryvyi Rih : Vydavnychiy dim. 116 s [in Ukrainian].
9. Tkachenko, T. V. (2016). Formuvannya vokalno-stsenichnoi kultury studentiv mystetskykh fakultetiv pedahohichnykh vuziv : monohrafiia. [Formation of vocal and stage culture of students of art faculties of pedagogical universities: monograph]. Kharkiv : KhNPU im. H. S. Skovorody. 307 s [in Ukrainian].
10. Iarantseva, Ya. H. (2006). Vykhovannia vokalista: navchalnyi posibnyk. [The Training of a Vocalist: A Textbook]. Kyiv : Akademydav. 286 s [in Ukrainian].

Дата першого надходження статті до видання: 06.03.2026

Дата прийняття статті до друку після рецензування: 27.03.2026

Дата публікації (оприлюднення) статті: 14.05.2026

Стаття поширюється на умовах
ліцензії відкритого доступу CC BY 4.0

